

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 7 września 2022 r.

Druk nr 797

**KOMISJA
KULTURY I ŚRODKÓW
PRZEKAZU**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 84 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Kultury i Środków Przekazu wnosi projekt uchwały

o ustanowieniu roku 2023 Rokiem Włodzimierza Przerwy-Tetmajera.

Zgodnie z art. 84 ust. 8 do projektu uchwały został dołączony planowany ramowy program obchodów.

Do reprezentowania komisji w dalszych pracach nad tym projektem uchwały upoważniony jest pan senator Jerzy Fedorowicz.

Przewodnicząca Komisji
Kultury i Środków Przekazu
(-) Barbara Zdrojewska

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

o ustanowieniu roku 2023 Rokiem Włodzimierza Przerwy-Tetmajera

W 2023 r. przypada 100. rocznica śmierci znakomitego krakowskiego artysty Włodzimierza Przerwy-Tetmajera (ur. 31 grudnia 1861 r. w Harkłowej, zm. 26 grudnia 1923 r. w Krakowie) – malarza, grafika, poety, prozaika, dramaturga, scenografa, publicysty, działacza politycznego aktywnie zaangażowanego w walkę o niepodległość Polski, człowieka o ogromnej odwadze i sile charakteru, wspaniałego męża, ojca i przyjaciela.

W jego dziełach malarskich odzwierciedla się znamienna dla okresu Młodej Polski fascynacja rodzimym folklorem. Ważną częścią jego spuścizny są także zaprojektowane i wykonane przez niego polichromie w siedmiu obiektach sakralnych oraz ilustracje książkowe. Tworzył także scenografie dla Teatru Miejskiego w Krakowie. Na dorobek literacki Włodzimierza Przerwy-Tetmajera składają się utwory prozą oraz tomiki poezji, w tym „Przeznaczenie. Syna mojego pamięci”, tomik poświęcony synowi poety Janowi, który zginął w 1920 r., walcząc w obronie Polski przeciwko nawale bolszewickiej. Włodzimierz Przerwa-Tetmajer z powodzeniem uprawiał też publicystykę. Trudnił się upowszechnianiem wśród mieszkańców wsi wiedzy o zabytkach historycznych, w tym o katedrze wawelskiej. Badał zwyczaje i obyczaje ludowe, a także dokumentował słownictwo chłopów podkrakowskich. Założył Szkołę Sztuk Pięknych i Przemysłu Artystycznego dla Kobiet, w której wykładał.

Trwale wpisał się w dzieje polskiego życia politycznego jako pełen pasji polityk i patriota. Jego program polityczny wywodził się z testamentu duchowego Tadeusza Kościuszki i oparty był na koncepcji równości wszystkich obywateli. Włodzimierz Przerwa-Tetmajer był członkiem Polskiego Stronnictwa Ludowego, w 1911 r. z jego ramienia został posłem parlamentu austriackiego. W grudniu 1913 r. w trakcie rozłamu w PSL opowiedział się po stronie orientacji solidarystycznej i niepodległościowej i został współzałożycielem frakcji PSL „Piast”, a następnie prezesem Towarzystwa „Strzelec” w Krakowie.

Jako polityk przewodniczył obradom założycielskiego zebrania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych, a po wybuchu wojny został delegowany do Naczelnego Komitetu Narodowego. W 1917 r. na posiedzeniu Koła Polskiego w parlamencie wiedeńskim zgłosił rezolucję żądającą utworzenia państwa polskiego składającego się z ziem trzech zaborów, z dostępem do morza.

Włodzimierz Przerwa-Tetmajer jeszcze za życia stał się legendą. Jego decyzja o poślubieniu córki wiejskiego gospodarza Anny Mikołajczykówny wywołała ogromne poruszenie w Krakowie. Ich związek w pamięci potomnych zapisał się przede wszystkim za sprawą „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego.

Włodzimierz Przerwa-Tetmajer został powołany przez Naczelnika Józefa Piłsudskiego do Kapituły Orderu Odrodzenia Polski. Pośmiertnie, zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 grudnia 1930 r., został odznaczony Krzyżem Niepodległości, a za zasługi w walkach o prawa Polski do Śląska – Gwiazdą Górnośląską.

W uznaniu wielowymiarowej działalności Włodzimierza Przerwy-Tetmajera, obejmującej zarówno aktywność artystyczną, społeczną, jak i zaangażowanie w odzyskanie przez Polskę niepodległości, Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2023 Rokiem Włodzimierza Przerwy-Tetmajera.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Rok Włodzimierza Przerwy-Tetmajera – ramowy program obchodów

Działania o zasięgu ogólnopolskim

- **Wystawa monograficzna Włodzimierza Przerwy-Tetmajera**

Wystawa będzie tworzona w Muzeum Krakowa przy współpracy oraz w oparciu o kolekcje zgromadzone w MUZEACH Z CAŁEJ POLSKI oraz będących w posiadaniu potomków Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Będzie to pierwsza monograficzna wystawa poświęcona temu znakomitemu artyście. Otwarcie wystawy planowane jest na czerwiec 2023 roku.

- **Żywe obrazy – ogólnopolska akcja inspirowana twórczością Włodzimierza Przerwy-Tetmajera**

Ogólnopolski konkurs inspirowany twórczością Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Uczestnicy będą mieli za zadanie przygotować nagranie lub fotografię przedstawiające odtworzenie sceny z wybranego dzieła Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Konkurs jest dedykowany różnym grupom wiekowym, zarówno profesjonalistom jak i amatorom. Celem konkursu jest popularyzacja twórczości Włodzimierza Przerwy-Tetmajera.

Organizacja *#challenge'u* dla pracowników instytucji kultury na odtworzenie sceny z wybranego dzieła Włodzimierza Przerwy-Tetmajera.

Oba wydarzenia w ramach akcji trwałyby przez cały rok.

- **Akcja sadzenia malw przy ulicach Tetmajera i Malwowej w miastach w całej Polsce**

Propagując bliską Włodzimierzowi Przerwie-Tetmajerowi idee odpowiedzialności społecznej, we współpracy z lokalnymi ORGANIZACJAMI SPOŁECZNYMI oraz INSTYTUCJAMI KULTURY, obsadzimy malwami ulice noszące imię Włodzimierza Przerwy-Tetmajera lub ulice Malwowe w całej Polsce. Będzie to zarówno okazja do opowieści o losach Włodzimierza Przerwy-Tetmajera, a także sąsiedzkiej integracji i wspólnej troski o estetykę najbliższego otoczenia. Wybór malw nie jest przypadkowy – to rośliny, które kojarzą się z wiejskim obejściem i też często były malowane przez młodych polskich artystów, w tym przez samego Włodzimierza Przerwy-Tetmajera.

W Krakowie działanie poprowadzi Muzeum Krakowa. Do udziału w akcji w pozostałych miastach Polski zostały zaproszone następujące instytucje:

w Warszawie – Muzeum Etnograficzne; w Lesznie – Muzeum Okręgowe; w Wieliczce – Mediateka; w Śremie – Śremski Ośrodek Kultury; w Radzynie – Biblioteka Publiczna; w Harkłowej – Związek Podhalan; w Sanoku – Muzeum Budownictwa Ludowego; w Sulejówku - Muzeum Józefa Piłsudskiego; w Nowej Soli – Muzeum Miejskie; w Grodkowie – Biblioteka w Ratuszu; w Rabce Zdroju - Teatr Rabcio; w Łodzi-Park Kultury Miejskiej, Lublinie – Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN, Opolu – Biblioteka Miejska, Bielsku Białej – Miejski Dom Kultury, Toruniu – Muzeum Etnograficzne, Wrocławiu – Ognisko Plastyczne
Akcja sadzenia malw została zaplanowana na przełom maja i czerwca 2023 roku.

- **„Tetmajer bez Przerwy łączy przeciwności” – społeczna wystawa plenerowa**

Wystawa plenerowa poświęcona będzie różnym aspektom działalności i życia Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Każdą z tablic przygotowałaby inna grupa społeczna w ramach warsztatów realizowanych z zaproszonymi do projektu artystami. Wystawa w założeniu ma mieć charakter objazdowy i być prezentowana w różnych miastach Polski.

Do przygotowania poszczególnych tablic zaproszeni zostali:

Tablica „Gospodarz Bronowicki” – SP nr 50. Jedyne szkoły im. Włodzimierza Przerwy-Tetmajera w Polsce;

Tablica „Malarz” – Bronowickie Stowarzyszenie Sztuk Wszelakich im. Włodzimierza Przerwy-Tetmajera

Tablica „Rodzina” – Związek Podhalan i Muzeum Tatrzańskie

Tablica „Teatr” – amatorski Teatr Złoty Róg z Bronowic Małych

Tablica „Polityk” – Muzeum im. Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

Tablica „Literatura” – Koło Naukowe Młodej Polski i Modernizmu Uniwersytetu Jagiellońskiego

Wystawa powstawałaby podczas warsztatów realizowanych zimą i wiosną 2023 roku, zaś jej prezentacja byłaby możliwa latem i jesienią tego samego roku.

- **„Oblicza Tetmajera” – ogólnopolska konferencja naukowa**

Konferencja, z udziałem zaproszonych ekspertów, będzie poświęcona życiu, działalności i twórczości Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Byłaby to pierwsze tego typu spotkanie, szansa nie tylko na uporządkowanie ogromnego dorobku Włodzimierza Przerwy-Tetmajera, ale także na rozmowy i dyskusje inspirowane jego postawą i aktywnością.

Konferencja została zaplanowana na jesień 2023 roku.

Działania lokalne, możliwe do powielenia przez instytucje chcące się włączyć w obchody roku Włodzimierza Przerwy-Tetmajera

- **Koncerty inspirowane twórczością Włodzimierza Przerwy-Tetmajera realizowane w Rydlówce i/lub w wybranych kościołach, w których Włodzimierz Przerwa-Tetmajer malował polichromie**

Cykl koncertów zostanie zrealizowany we współpracy z AKADEMIA MUZYCZNA w Krakowie. Koncerty będą realizowane minimum raz na kwartał przez cały rok. W miarę możliwości zostaną zorganizowane dodatkowe w miejscach związanych z Włodzimierzem Przerwą-Tetmajerem, takich jak: Wieliczka, Łopuszna, Harkłowa czy Biecz.

- **Wykłady popularnonaukowe poświęcone różnym aspektom życia i twórczości Włodzimierza Przerwy-Tetmajera**

W ramach cyklu „Herbatka u Rydlów” oraz wykładów organizowanych dla Uniwersytetu III Wieku Uniwersytetu Jagiellońskiego realizowane będą wykłady popularnonaukowe mające na celu przybliżyć odbiorcom różne aspekty życia Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Wykłady będą realizowane przez cały rok.

- **Warsztaty**

W ramach cykli „Herbatka u Rydlów” oraz „Bronowice jak malowane”, a także niezależnie od nich, realizowane będą warsztaty inspirowane twórczością Włodzimierza Przerwy-Tetmajera i podejmowanymi przez niego aktywnościami. Warsztaty będą kierowane dla różnych grup odbiorców i odbywać się będą przez cały rok.

- **Spacer i oprowadzania tematyczne**

Już po raz kolejny krakowianie i turyści będą mieli okazję odbycia wyjątkowego spaceru po Krakowie śladem szopki krakowskiej. Muzeum Krakowa wspólnie z Krakowskim Biurem Festiwalowym umieści w miejskiej przestrzeni ponad dwadzieścia szopek krakowskich. Jak co roku, szopki będzie można oglądać na krakowskich placach i w parkach, w witrynach sklepów, hoteli i restauracji, w galeriach handlowych. Rozstawione w szklanych, podświetlanych gablotach szopki nabiorą nowego kontekstu, zaś 6 stycznia 2023 roku odbędzie się "Spacer wokół szopki" tym razem poświęcony postaci Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. W ciągu roku organizowane będą tematyczne oprowadzania oraz spacer, zarówno w Rydlówce, Bronowicach Małych jak i w przestrzeni Krakowa. Być może uda się zachęcić do organizacji takich spacerów czy opowieści o Włodzimierzu Przerwie-Tetmajerze także inne miejscowości związane z jego osobą.

- **Konkurs wiedzy „Włodzimierz Przerwa-Tetmajera na tle epoki”**

Tegoroczna edycja konkursu „Czy znasz Kraków” będzie poświęcona postaci Włodzimierza Przerwy-Tetmajera. Wydarzenie to będzie organizowane we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 50 im. W. Przerwy-Tetmajera w Krakowie oraz Centrum Młodzieży im. H. Jordana. Istotnym elementem konkursu jest realizacja wykładów o Włodzimierzu Przerwie-Tetmajerze, na podstawie których uczniowie szkół podstawowych i średnich będą kwalifikowani do finału konkursu. Wydarzenie będzie realizowane od października 2022 do maja 2023 roku.

.....
Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
.....